omgevingsdienst
HAAGLANDEN

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 00
E info@odh.nl
I www.odh.nl

Aan	:	Accounthouders Glastuinbouwgemeenten
Van	:	Omgevingsdienst Haaglanden
Datum	:	4 augustus 2020, aangevuld 2 december 2020
Onderwerp	:	Afwegingen assimilatie per 2021
Zaaknummer	:	00567779

Inleiding
In 2014 en 2017 heeft de ODH van vrijwel alle rozentelers in Haaglanden maatwerkverzoeken ontvangen, waarop positief is besloten. Het gaat dan om circa 20 rozentelers van de Avalanche-roos die maatwerkvoorschriften hebben. Dit betekent dat deze rozentelers niet hoeven te voldoen aan de reguliere afschermingseis uit het Activiteitenbesluit.

In plaats van het afschermingspercentage van 98% in de donkerteperiode en 74% in de nanacht stelt het maatwerk:
- Een afschermingseis van 95% in de donkerteperiode
- Een locatieafhankelijke afschermingseis in de nanacht, welke 0% of 25% of 74% betreft afhankelijk van de buitentemperatuur en de windsnelheid.

Het is waarschijnlijk dat de rozentelers de ODH in 2021 wederom zullen verzoeken om maatwerkbesluiten te verlenen waarin de Activiteitenbesluit-normen worden losgelaten en de afschermingseis wordt versoepeld.

In Pijnacker-Nootdorp hebben verschillende belangenorganisaties (voor milieu en de woonomgeving) bestuurlijke afstemming gezocht over dit onderwerp. Zij zijn het oneens met de ingeslagen route waarin naar hun perceptie ‘de belangen van het bedrijfsleven teveel prevaleren boven de belangen van het (leef)milieu’.

In deze memo leggen we de bevindingen vast over de belangenafweging die in 2021 naar alle waarschijnlijkheid zal moeten worden gemaakt.

Juridische kader
Het huidige kader uit artikel 3.57 het Activiteitenbesluit luidt: “*Indien assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van ten minste 15.000 lux wordt toegepast, is vanaf het tijdstip van zonsondergang tot het tijdstip van zonsopgang de bovenzijde van de kas op een zodanige wijze afgeschermd dat ten minste 98% van de lichtuitstraling wordt gereduceerd”.* Lid 2 vermeldt vervolgens *“Het bevoegd gezag kan, indien het belang van de bescherming van het milieu zich daartegen niet verzet, bij maatwerkvoorschrift een ander percentage dan het percentage, bedoeld in het eerste lid, vaststellen”.*

Maatwerk is dus mogelijk als “het belang van de bescherming van het milieu zich daartegen niet verzet”.

<u>Jurisprudentie</u>
Als bijlage is een memo met jurisprudentieonderzoek te vinden. Uit het onderzoek blijkt dat er op grond van rechterlijke uitspraken geen bijzondere lijn is die gehanteerd moet worden bij de afweging rondom maatwerkverlening per 2021.

In een bezwaarprocedure eind 2019 kwam de adviescommissie wel tot het oordeel dat er geen sprake mag zijn van vrijblijvendheid bij de verlening van het maatwerk. De tijdigheid van het maatwerk en dat er sprake is van een eindige situatie dient daarom voldoende in het besluit naar voren te komen[1].

[1] In de beslissing op bezwaar zijn we hierop ingegaan:
“Als in de loop van 2021 blijkt dat techniek voor de rozentelers nog niet is veranderd, althans het nog niet mogelijk is om te voldoen aan de algemene normen genoemd in artikel 3.58, eerste lid, van het Activiteitenbesluit, zullen wij ons tegen die tijd na overleg met de branche beraden wat realistisch is te verlangen van de telers, of het stellen van maatwerk echt noodzakelijk is voor het behoud van de

Omgevingswet
De Omgevingswet zal waarschijnlijk per 1 januari 2022 het kader bieden. Onder de Omgevingswet blijft de norm hetzelfde[2]. Blijkens artikel 4.790 Bal en de toelichting op dit artikel heeft de wetgever rekening willen houden met gewassen die niet met het afschermingspercentage van 98% kunnen worden geteeld. Andersom kunnen met maatwerk ook strengere eisen worden gesteld om de duisternis en het donkere landschap verder te beschermen'. Hieruit blijkt aldus dat gemeenten in beginsel de mogelijkheid hebben om via maatwerk andere eisen te stellen. Dit kan volgens de Omgevingswet op 2 manieren:

- Maatwerkregels
- maatwerkvoorschriften

Maatwerkregels zijn algemene decentrale regels die opgesteld worden uit initiatief van het bevoegd gezag. Gemeenten zetten de maatwerkregels in het omgevingsplan (artikel 4.6 Omgevingswet). Deze regels zijn van toepassing op een hele sector of een heel gebied. Als voorwaarde geldt dat het een maatwerkregel in het belang van milieu betreft. Het bevoegd gezag moet het oogmerk en de strekking van de algemene rijksregels in acht nemen (artikel 2.2 van het Bal en artikel 4.22 van de Omgevingswet). Dit houdt onder meer in dat de gemeente bij de opstelling altijd rekening dient te houden met het doel van de Omgevingswet, wat bijvoorbeeld inhoudt dat er altijd van de BBT dient te worden uitgegaan. De gemeente dient ook te onderbouwen waarom de rijksregel voor assimilatiebelichting niet genoeg zou zijn. Tegen het omgevingsplan staat beroep open.

Maatwerkvoorschriften worden in een maatwerkbesluit opgenomen en dit besluit komt overeen met het huidige gelijknamige instrument. Het initiatief hiervoor komt vaak vanuit de verrichter van de activiteit. De mogelijkheid moet hiertoe dan wel zijn geboden in het omgevingsplan. Er staat bezwaar en beroep voor open.

Beleid PZH
De provincie Zuid-Holland heeft in haar Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving (Provinciale Staten, 20 februari 2019) een hogere ambitie neergelegd dan het eerdere 'stand still' beginsel qua natuurwaarden van de provincie Zuid-Holland. Waar voorheen het kader gold dat er geen grotere belasting op de natuurwaarden mocht plaatsvinden, is er nu sprake van een kader waarmee natuurherstel wordt beoogd.

Veldonderzoek
Een toezichthouder, vergunningverlener en jurist van de ODH hebben een aantal rozentelers bezocht om hen te bevragen over de huidige en toekomstige bedrijfssituatie rondom assimilatiebelichting en klimaatbeheersing van hun teelt.

Eén teler beheerst het klimaat in de kas door de overtollige warmte van de assimilatielampen met een ammoniakkoelinstallatie weg te koelen. Daarmee wordt de lucht tevens ontvochtigd. Elektrisch geproduceerde afvalwarmte elektrisch weg koelen is echter geen duurzame oplossing voor het

---

kwaliteit en in welke mate tegemoet kan worden gekomen aan het belang van de omgeving. Aangezien op dit moment nog geen techniek voorhanden is, waarbij sprake is van minder lichtuitstoot conform de algemene normen van het Activiteitenbesluit, is het niet realistisch om op toekomstige mogelijke conclusies vooruit te lopen."

[2] Artikel 4.790 Bal
Met het oog op het beperken van lichthinder bij het gebruik van assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van 15.000 lux of meer is de lichtuitstraling van zonsondergang tot zonsopgang verminderd door:
a.de bovenzijde van de kas te voorzien van een lichtscherminstallatie waardoor de lichtvermindering ten minste 98% is; en
b.de gevel van de kas zo af te schermen dat op een afstand van 10 m van de gevel de lichtvermindering ten minste 95% is en de in de kas gebruikte lampen niet zichtbaar zijn.
2.Bij het gebruik van assimilatiebelichting met een verlichtingssterkte van minder dan 15.000 lux is de lichtuitstraling verminderd door:
a.de bovenzijde van de kas te voorzien van een lichtscherminstallatie waardoor de lichtvermindering:
1°.ten minste 98% is tijdens de donkerteperiode; en
2°.ten minste 74% tijdens de nanacht; en
b.de gevel van de kas van zonsondergang tot zonsopgang zo af te schermen dat op een afstand van 10 m van de gevel de lichtvermindering ten minste 95% is en de in de kas gebruikte lampen niet zichtbaar zijn.

assimilatieprobleem; het kan wel een onderdeel zijn van de onderzoeken die worden uitgevoerd. De warmte inhoud van het koelwater is laag en op momenten waarop de kas warmte kan leveren is daar weinig vraag naar. Aansluiting op de nabij gelegen warmteleiding is daardoor niet interessant gebleken. Conclusie: de periode van testen was te kort om al van een adequate klimaatbeheersing te kunnen spreken. Voor deze teler is maatwerk in de huidige teelt nog noodzakelijk.

Eén teler produceert zijn rozen onder een breedkapper waar gewas minder behoefte heeft aan extra belichting. Het klimaatprobleem, warmte en vocht, speelt daarmee minder. De rozen zijn van wat mindere kwaliteit (dus deze situatie is niet vergelijkbaar met het telen van de 'toproos'), waardoor maatwerk niet noodzakelijk is. Overigens lijkt deze teler te gaan stoppen met zijn bedrijfsvoering.

Eén teler die we hebben gesproken had geen maatwerk gevraagd, maar hij gaf aan eveneens niet volledig aan de regelgeving te (kunnen) voldoen. Hij is dus af en toe in overtreding. Deze ondernemer teelt een wat minder gevoelige variëteit en zijn markt stelt minder hoge eisen dan de markt waarin de toptelers zitten. Omdat hij met een lagere kwaliteit genoegen kan/wil nemen, heeft hij minder last van een verkeerd kasklimaat dan zijn collega's en hoeft hij minder te luchten (kan hij meer schermen).

- minder productie (met name in de wintermaanden)
- hij teelt geen rode rozen, waar met name in de wintermaanden veel vraag naar is
- minder belichtingsuren (18 i.p.v. tot wel 24)
- minimaal 50% afscherming

Ook voor deze bedrijfsvoering lijkt maatwerk dus niet noodzakelijk.

Eén teler heeft geïnvesteerd in zogeheten 'airmixers' die koude en minder vochtige lucht van boven uit de kas naar het gewas brengen. De hoogte van de kas is hierop afgestemd. Omdat het blad rechtstreeks met koude lucht in aanraking komt, is meeldauw (een schimmel) nog problematisch. Ze zoeken nog naar de juiste afstelling van de airmixers. De rozen die hij teelt zijn voor 90% bestemd voor de buitenlandse markt. Voor deze teler is maatwerk in de huidige teelt nog noodzakelijk.

<u>Reductie aantal rozentelers</u>
Overigens is bij één teler in het Westland de teelt gewijzigd van rozen naar potplanten en is deze maatwerksituatie opgehouden. Naar verluidt is ook een andere Westlandse teler met een breedkapper gestopt met de teelt van rozen. Een derde teler in Delfgauw zou voornemens te stoppen.

<u>Uitbreiding bij één teler</u>
Een andere teler heeft een nieuwe aanvraag gedaan om maatwerk voor minder afscherming van assimilatie-belichting bij zijn rozenteelt, waarbij sprake is van een substantiële uitbreiding van glasopstand van een bestaande kas.

Teeltonderzoeken
Uit recente afstemming met (5.1)(2)(e) van de WUR die samen met het Improvement Centre, onderzoek doet naar LED bij Red Naomi blijkt dat de resultaten goed zijn, maar dat het juiste kleurenspectrum nog bepaald moet worden. Daar wordt komende winter verder onderzoek aan gedaan, waarvan de resultaten in het voorjaar beschikbaar komen. De warmtestraling van de lampen (Son-T) blijven nog nodig voor een goede ontwikkeling van de roos. (5.1)(2)(e) ziet nog niet dat Red Naomi met de huidige kwaliteit zonder maatwerk (met de huidige generieke regels) geteeld kan worden. Met name in de winterperiode blijft de kwaliteit achter. Binnen enkele maanden zal hij de onderzoeken van de afgelopen twee jaar rapporteren en publiceren.

<u>Onderzoeken naar belasting assimilatie op natuur</u>
Heel recent is een onderzoek gepubliceerd waaruit zou blijken dat lichthinder (meer algemeen en niet uitsluitend typisch het gevolg van kassen) mede oorzaak kan zijn van de achteruitgang van de insectenpopulaties. Daarmee is maatwerk voor minder afscherming van assimilatiebelichting contra productief ten aanzien van de maatregelen voor natuurherstel.

Onderzoek naar belasting assimilatie op woonklimaat

Het is algemeen bekend dat een grote uitstraling van licht een ongunstig effect heeft op de nachtrust van mensen. Daarbij moet vermeld worden dat met name blauw licht nachtrust verstoort, terwijl assimilatielampen wit of geel gekleurd zijn. Er zijn geen onderzoeken bekend over de specifieke effecten van assimilatiebelichting.

Conclusies nav onderzoeken

Op basis van het voorgaande is vooralsnog de conclusie dat een hoge kwaliteit roos een kasklimaat vraagt die met de huidige techniek, zonder maatwerk voor minder afscherming van assimilatiebelichting, niet haalbaar is. De LED techniek, welke om meerdere redenen over niet al te lange termijn de huidige generatie assimilatielampen moet vervangen, voldoet op dit moment nog niet voor de rozen in het topsegment. De onderzoeksresultaten geven wel de hoop op goede uitkomst in de toekomst. Een minder hoge kwaliteit roos lijkt wel degelijk haalbaar met de huidige techniek, zonder maatwerk voor minder afscherming.

Conclusie en aanbeveling

Gezien het voorgaande doen we de volgende aanbevelingen:

Beperkte en laatste verlenging maatwerk

Het is momenteel nog onmogelijk voor de 'high end' telers om hun bedrijfsvoering in stand te houden en te voldoen aan de regelgeving zonder maatwerk. De wet (Activiteitenbesluit en Omgevingswet) biedt de mogelijkheid om maatwerk te verlenen. Als de onderzoeksresultaten vooruitgang blijven tonen, is het aannemelijk dat de high end teelt over een paar jaar wél mogelijk is. Daarom stellen wij voor om kortere periode maatwerk te verlenen met de vermelding dat dit tevens de laatste periode zal zijn. Daarbij wordt dus expliciet aangeraden om het maatwerk alleen voor het hoogste segment toptelers toe te staan, omdat voor telers met mindere kwaliteit roos duidelijk is geworden dat telen ook zonder maatwerk mogelijk is.

Een langere verlenging van het maatwerk is ons inziens niet te verdedigen, aangezien:

- De branche al 8 jaar (via maatwerkbesluiten van 2013-2017 en 2017-2021) in de gelegenheid is gesteld om vooruitgang te boeken en te voldoen aan de algemene norm. Met nieuw maatwerk zou dit 10 jaar worden;
- Regionaal en landelijk beleid uitgaat van een reductie van de lichtuitstraling (PZH-beleid/emissieloze kas/duurzaamheidsdoelstellingen etc.);
- Belangenvereniging (milieu en bewoners) zich roeren over de enorme lichtuitstraling van enkele telers.

Gezien het voorgaande kunnen de bedrijfseconomische belangen van de telers (na 10 jaar) niet blijven prevaleren boven de natuurwaarden en belangen omtrent het woonklimaat.

Door in mei 2021 het maatwerk voor twee jaar te verlenen (dus tot mei 2023)[3], wordt de branche een laatste gelegenheid geboden om verder onderzoek te doen naar betere teelttechnieken en deze te implementeren. Echter; indien dit onderzoek wederom te weinig resultaten laat zien, is dit ook een valide periode voor de 'high end' telers om hun bedrijfsvoering te wijzigen en rozen van een mindere kwaliteit te telen (of een ander gewas).

[3] Overgangsrecht voor gesteld maatwerk is geregeld in artikel 8.1.5, vijfde lid, onder a, van het Invoeringsbesluit. Hieruit volgt dat 'een besluit tot het stellen van maatwerkvoorschriften of nadere voorschriften, het opleggen van nadere voorwaarden, of het nemen van maatregelen dat onherroepelijk is, geldt als een besluit tot het stellen van maatwerkvoorschriften als bedoeld in artikel 4.5 van de Omgevingswet, voor zover die voorschriften of nadere voorwaarden gaan over een onderwerp waarvoor het bevoegd gezag maatwerkvoorschriften kan stellen als bedoeld in dat artikel'. Een huidige maatwerkbesluit o.g.v. het Activiteitenbesluit milieubeheer zal dan ook bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet als een besluit in de zin van artikel 4.5 Omgevingswet blijven gelden.

Weigering van uitbreiding maatwerkaanvragen

Indien maatwerk wordt aangevraagd om een *uitbreiding* van een bestaande inrichting te realiseren dan achten wij dit in strijd met het regionale beleid van de provincie Zuid-Holland. Bij een nieuw in te richten bedrijfsvoering is daarbij geen sprake is van onevenredig nadeel door geen “omzettingstijd” te gunnen.

Weigering bij maatwerk met nieuwe bedrijfsvoering

Logischerwijs wordt geadviseerd om maatwerk omwille van nieuwe bedrijven te weigeren. Het is aan de aanvrager om aan alle wettelijke eisen te voldoen, de bedrijfsvoering zodoende vorm te geven en daarbij wordt niet gestart met een maatwerkbesluit dat is bedoeld als overgangsmaatregel voor bestaande bedrijven. Kan een nieuwe bedrijfsvoering niet voldoen, dan is er geen grond om die nieuwe bedrijfsvoering toe te staan

Aangaande maatwerkverzoeken voor uitbreiding of nieuwe bedrijfsvoering is in de bijlage een aanvullende toelichting opgenomen.

Bijlagen:

- Maatwerk assimilatiebelichting bij uitbreiding van de inrichting ?
- Jurisprudentieoverzicht assimilatiebelichting

Maatwerk assimilatiebelichting bij uitbreiding van de inrichting?

Achtergrond

De laatste jaren zijn maatwerkvoorschriften in het kader van assimilatiebelichting (hierna, maatwerkvoorschriften) in de regio Haaglanden alleen aangevraagd en gesteld ter voortzetting van een reeds bestaande situatie. Het is in beginsel ook mogelijk om dit maatwerk aan te vragen bij het bouwen van een nieuwe kas en dus voor een uitbreiding van een bestaande situatie. Bij een belangenafweging om al dan niet een maatwerk toe te staan is dit onderscheid echter wel degelijk van belang.

Toetsingskader

Op grond van artikel 3.58 eerste lid van het Activiteitenbesluit dient de drijver van de inrichting de belichting vanuit zijn kas met een bepaald percentage af te schermen. Artikel 3.58 tweede lid van het Activiteitenbesluit biedt de mogelijkheid om via een maatwerkvoorschrift andere belichtingspercentages vast te stellen buiten de donkerteperiode (de nanacht). Maatwerk kan alleen worden gesteld als het belang van de bescherming van het milieu zich niet hiertegen verzet.

Uit de toelichting op dit artikel blijkt dat wordt gestreefd naar een geleidelijke uitfasering van de nanacht en dat de maatwerkmogelijkheid is opgenomen om de praktijk de ruimte te bieden zich aan te passen aan de strenger wordende voorschriften. In algemene zin zal dit betekenen dat uiteindelijk de mogelijkheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften zal verdwijnen. Ook de Omgevingswet voorziet niet in een andere benadering, waarmee een beoogde uitfasering oftewel een tijdelijkheid wordt bevestigd. De provincie Zuid-Holland heeft in haar Visie Rijke Groenblauwe Leefomgeving (Provinciale Staten, 20 februari 2019) een hogere ambitie neergelegd dan het eerdere ‘stand still’ beginsel qua natuurwaarden van de provincie Zuid-Holland. Waar voorheen het kader gold dat er geen grotere belasting op de natuurwaarden mocht plaatsvinden, is er nu sprake van een kader waarmee natuurherstel wordt beoogd. Deze visie is weliswaar geen formeel toetsingskader, maar wel een kader dat meeweegt in de belangafweging.

Belangafweging bij bestaande situatie en uitbreiding

Uit een inhoudelijke beschouwing van een aantal onderzoeken naar de huidige en toekomstige bedrijfssituatie rondom assimilatiebelichting en klimaatbeheersing van hun teelt is naar voren gekomen dat het momenteel nog onmogelijk is voor de hoogste segment toptelers om hun bedrijfsvoering in stand te houden en zonder maatwerk te voldoen aan de regelgeving. Voor de rozentelers, en dus ook voor het hoogste segment toptelers, geldt afscherming conform de generieke eisen van het Activiteitenbesluit als Best Beschikbare Techniek (BBT). Op dit moment kunnen de hoogste segment topdelers nog niet voldoen aan BBT. De teeltechniek om te voldoen aan BBT is in ontwikkeling. Een beoordeling dat met maatwerk sprake is van een aanvaardbare situatie ligt voor bestaande situaties in genoemd topsegment in de rede. Die beoordeling is niet louter een inhoudelijke beoordeling, maar betreft tevens een afweging van de bescherming van het milieu, de (economische) belangen van de aanvrager en de belangen van omwonenden.

Belang van de bescherming van het milieu

Het belang van de bescherming van het milieu is een breed begrip en ziet onder andere op het effect van licht op het milieu. Het gaat er daarbij om of de gevolgen voor het milieu met verlening van het maatwerk wel of niet aanvaardbaar zijn, hoe groot de gevolgen zijn, onder andere hoe zeer worden omwonenden of natuurwaarden gehinderd. Daarbij bestaat er zeker onderscheid tussen het langzamer afbouwen van een bestaande belasting van het milieu of het toestaan van een (nieuwe) extra belasting van het milieu. Bij een uitbreiding van een reeds bestaande situatie leidt het toestaan van maatwerk voor een mindere afscherming immers tot een hogere lichtemissie dan in de huidige omvang. De gevolgen op het milieu zullen ingeval van een uitbreiding of nieuwe situatie groter zijn dan bij een maatwerk dat ziet op een voortzetting van een bestaande situatie. Hierdoor kan het belang van de bescherming van het milieu eerder en nadrukkelijker in het geding zijn. Ook is in dat geval geen sprake van een geleidelijke uitfasering maar van een intensivering van de belasting van het milieu. Zo’n ontwikkeling is tegengesteld aan de beoogde situatie en het is zeker strijdig met de provinciale visie op dit punt.

Economische gevolgen
Daarnaast worden bij een belangenafweging de financiële gevolgen van het niet verlenen van maatwerk meegewogen. Doordat telers in bestaande situaties reeds geïnvesteerd hebben in oude belichtingstechnieken en een omschakeling naar nieuwe technieken relatief duur zal zijn, zou een weigering financiële gevolgen hebben voor de inrichting. Afhankelijk van het belang van het milieu kan het redelijk zijn om meer tijd te nemen voor een omschakeling naar nieuwe technieken. Voor uitbreiding en nieuwe situaties ligt deze afweging beduidend anders. De economische gevolgen hebben geen betrekking op een eventuele investering in oude technieken, maar op de afweging of een uitbreiding of nieuwe situatie een economisch haalbare businesscase betreft. De aanvrager heeft daarin een mate van vrijheid om tot uitbreiding en dus tot de daarbij behorende investering over te gaan. Hierdoor zal het economische belang van de aanvrager bij een uitbreiding of nieuwe situatie minder snel aan de orde zijn of minder zwaar wegen in de besluitvorming.

Conclusie
De belangafweging is in geval van een nieuwe situatie of een uitbreiding (nog) een stuk complexer dan voor bestaande situaties, omdat het belang van de aanvrager minder zwaar weegt dan in bestaande situaties. Daarbij is het met maatwerk toestaan van het vergroten van de assimilatiebelichting een tegengestelde beweging aan welke landelijk wordt beoogd en is opgenomen in de provinciale visie. Het verlenen van maatwerk voor uitbreidingen en nieuwe situaties wordt vanuit die optiek ongewenst en juridisch risicovol geacht.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Jurisprudentieoverzicht assimilatiebelichting

Er is weinig recente jurisprudentie inzake assimilatiebelichting. Dit jaar werden twee uitspraken gedaan inzake planschade, wat naar mijn idee voor ons op dit moment niet relevant is. Daarnaast bestaat er oudere jurisprudentie van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna, ABRvS) waarin meer duidelijkheid wordt geschept over het toetsingskader van assimilatiebelichting. Voor natuur komt een interessante uitspraak uit 2005. Dit ging weliswaar over een staatsnatuurmonument en al vijftien jaar oud, maar deze uitspraak kan wellicht aanknopingspunten bieden voor een startpositie over de effecten van assimilatiebelichting op de natuur. Ten leste heb ik nog even overzichtelijk gemaakt wat in de bezwaarprocedures van 2018 en 2019 naar voren is gekomen, al kent dit natuurlijk een andere juridische status. Desalniettemin kan dit goed zijn om op het netvlies te hebben voor het verdere traject.

Beoordelingskader

ABRvS 18 december 2012 (ECLI:NL:RVS:2013:2450): Richtlijnen van de Nederlandse stichting voor verlichtingskunde kunnen in redelijkheid worden gehanteerd voor de beoordeling of onaanvaardbare lichthinder wordt ondervonden. Het kan een kader bieden.

ABRvS 24 oktober 2001 (ECLI:NL:RVS:2001:BM1328): Motiveringsgebrek. Dit betrof een weigering van een verzoek om assimilatiebelichting. Volgens de gemeente konden de glastuinbedrijven immers volstaan met geen assimilatiebelichting in de donkerperiode. Volgens de Afdeling dient er echter in dat geval voldoende inzicht te worden gegeven in de afweging die aan hun overweging ten gronde ligt (dat ondanks de door appellanten aangegeven problemen geen aanleiding bestaat voor het oordeel dat redelijkerwijs niet van hen kan worden gevergd dat in de donkerperiode geen assimilatiebelichting is). Met name welke technische, teelttechnische en bedrijfseconomische omstandigheden doorslaggevend zijn geweest.

Belanghebbendheid

ABRvS 23 november 2016 (ECLI:NL:RVS:2016:3100): Volgens de Richtlijn Lichthinder kunnen de effecten van assimilatiebelichting op grote afstand (in casu twee kilometer) hinder veroorzaken. De effecten op de helderheid van de hemel zijn in dat opzichte ook van belang en niet alleen op de gevel van de woningen. Het niet kunnen uitsluiten dat een appellant gevolgen van enige betekenis, naar objectieve maatstaven gemeten, kan ondervinden, maakt hem een belanghebbende.

Stellen van voorschriften

ABRvS 28 maart 2007 (ECLI:NL:RVS:2007:BA1679): Vanuit een appartementencomplex is rechtstreeks zicht op kassen. De woningen zullen direct worden aangestraald als gevolg van de lichtstraling aan de bovenzijde van de kassen, waardoor appellanten lichthinder kunnen ondervinden. Er kunnen nog aanvullende maatregelen worden getroffen dan die in de vergunning zijn opgenomen. Die hadden in de beschikking opgenomen dienen te worden.

Natuur en passende beoordeling

ABRvS 13 juli 2005 (ECLI:NL:RVS:2005:AT9287): Betreft gebruik assimilatiebelichting op een grotere afstand dan 500 meter vanuit de Oosterschelde (staatsnatuurmonument). Artikel 12 eerste lid Natuurbeschermingswet was van toepassing. Beoordeeld of het bestreden besluit in strijd is met de Habitatrichtlijn of de Vogelrichtlijn en of er een nieuwe passende beoordeling had moeten worden gemaakt (artikel 6 derde lid Habitatrichtlijn). Er is al een MER opgesteld ten behoeve van het bestemmingsplan. Bij een afstand groter dan 500 meter dient er daarnaast een lichtplan te worden opgesteld en aan de minister ter goedkeuring te worden voorgelegd. Bij de MER is gesteld dat over de effecten van assimilatiebelichting op de natuur veel onduidelijkheden bestaan. Het is duidelijk dat er een relevant risico op verstoring van vogels en zoogdieren bestaat. Waarschijnlijk is het gebied dat door assimilatiebelichting wordt beïnvloed nooit groter is dan 500 meter. Het hangt er natuurlijk er van af hoe wordt afgeschermd. Bij zijafscherming van kassen, is er volgens het MER een reëel risico op verstoring van vogels en zoogdieren op het nabijgelegen schorgebied (moeras langs rivieren). Bij een gedeeltelijke bovenafscherming naast de algemeen vereiste zijafscherming wordt een risico vrijwel geheel weggenomen. Er bestaat een belangrijke leemte in kennis over de effecten van kunstlicht op met name vogels. Volgens de Afdeling kan '*slechts een vergunning worden verleend nadat zekerheid is verkregen dat de activiteit geen schadelijke gevolgen zou hebben voor de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied. Dit is het geval wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaan dat er geen schadelijke gevolgen zijn'*.

Bezwaarzaken 2018 en 2019

In het advies van de commissie behandeling bezwaarschriften (hierna, de commissie) van de gemeente Pijnacker-Nootdorp van 20 november 2018 (**518120**) kwam naar voren dat het bestuursorgaan in redelijkheid de afweging heeft kunnen maken dat het belang van de bescherming van het milieu zich niet verzet tegen een lager afschermingspercentage. De afweging tussen economische belangen en natuurwaarden had volgens de commissie al plaatsgevonden bij de vaststelling van het bestemmingsplan en de daarin opgenomen en reeds gerealiseerde mogelijkheden tot het oprichten van de kassen. Het bestaande besluit maakte geen significante wijzigingen mogelijk in de bestaande verhouding tussen de economische belangen en natuurwaarden. De aspecten duisternis en het donkere landschap in de omgeving van de inrichting zijn al geruime tijd ondergeschikt aan de diverse bedrijfsmatige activiteiten in het gebied. Volgens de commissie is van belang dat het bestreden besluit de bestendiging vormt van een bestaande bedrijfssituatie en niet leidt tot een hogere lichtemissie dan in de huidige omvang.

Uit de bezwaarzaak van 2019 (**553470**) kwam in het advies naar voren dat er sprake was van een motiveringsgebrek. De commissie was van oordeel dat op het bestuursorgaan de verantwoordelijkheid rust om toe te zien dat er geen sprake is van vrijblijvendheid. "*Het bestuursorgaan moet in de beslissing op bezwaar aangeven wat het rechtsgevolg is als voor 1 mei 2021 een BBT beschikbaar komt die zorgt voor minder lichtuitstraling met behoud van product. Voorts adviseert de commissie het bestuursorgaan om daarbij kenbaar te maken wat het rechtsgevolg is, als de drijver van de inrichting na het verstrijken van de termijn niet voldoet aan artikel 3.58, eerste lid, onder a en b, van het Activiteitenbesluit. Ten slotte adviseert de commissie het bestuursorgaan in de beslissing op bezwaar duidelijk te maken hoe de bevoegdheid om een maatwerkbesluit voor de toepassing van assimilatiebelichting te nemen, zich verhoudt tot een uitbreiding van het glastuinbouwbedrijf*".